Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ“
Vaikams — „VARPELĮ“

Nr. 7 (89) | Vilnius 1939 m. sausio 17 d. (antradienis) | Antri metai

Šiame numeryje

Sensacingos žinios apie Klaipėdą ir Dancigą. Naujas Lietuvos pasiuntinys Rygoje. Čemberlenui ir Halifaksui Ryme nepasisekė. Vokietijoje surašinėjami ukrainai ir gudai.

Dar apie Lietuvių Mokslo Draugiją. Šis tas iš Klaipėdos.

ŽEMĖS DARBO ŽMONĖMS!

Šio mėn. pradžioje kai kuriuose lenkų laikraščiuose pasirodė ir trumpų žinių ir ilgokų straipsnių apie įsiskolinusių dvarų parceliavimą. Kalbama, kad netrukus Seimui bus patiektas apsvarstyti ir projektas, kuriame yra numatyta minėtų dvarų parceliavimas. Parceliuojami bus tie dvarai, kurių valstybiniai mokesčiai ir įvairios skolos sudaro didesnę sumą, negu vertas visas dvaras. Pažymėtina, ir tai, kad įsiskolinusieji dvarai nebus parduodami per licitaciją, bet bus parceliuojami. Vadinasi, dvarus pardavinės ne teismo antstoliai (kamarnikai) tiems, kas turi pinigų, bet parceliuos valdžia ir už gautus pinigus bus grąžinamos privatinės skolos bei valstybiniai mokesčiai.

Taip galima būtų trumpai apibūdinti spaudoje pasirodžiusią žinią apie įsiskolinusių dvarų parceliavimą. Norint susidaryti tikslesnį vaizdą, reikia žinoti, kokiu būdu dvarai (žinoma, ne visi) taip giliai įlindo skolosna. Kaip žinia, maždaug prieš 10 metų žmonės dar nežinojo, ką tas reiškia vėliau visiems iki gyvo kaulo įgrisęs krizis ir tada lengvai galima buvo skolintis. Vyriausias ozono organas „Gazeta Polska“, minėdamas tuos gerus laikus, sako, kad tada paskolų mėgėjai vadavosi šitokiu dėsniu: „Jei duoda, tai imk“. Ir ėmė, kas kiek norėjo, paėmę švaistėsi po užsienius ir didesnius miestus. Tik imdami, lyg buvo pamiršę, kad anksčiau ar vėliau reikės atiduoti. Skolų grąžinimas beveik sustojo, pasunkėjus ekonominiam gyvenimui (krizis) ir tada (1934 metais spalio 24 dieną) buvo išleistas Valstybės Prezidento dekretas, kuriuo skolų mokėjimas buvo išdėstytas daugeliui metų labai lengvomis sąlygomis.

Tačiau, praėjus keletui metų, paaiškėjo, kad tam tikras skaičius dvarininkų net ir tomis sąlygomis neatidavinėja skolų ir savo dvaruose „šeimininkauja“ taip, kad kuo daugiau pasinaudojus. Vadinasi, žemė ir visas ūkis tegul sau žinosi, kad tik man, dvarininkui, būtų iš ko linksmai pagyventi. Tuo būdu ir susidarė nemaža vadinamųjų „gyvųjų lavonų“ (subankrutavusių dvarų), kuriuos norima parceliuoti.

Už parceliavimą griežtai pasisakė net ozono laikraščiai („Gazeta Polska“, „Kurjer Poranny“ ir kiti), kurie ta proga primena vis didėjantį žemės badą, kuris nors iš dalies ir norima pašalinti parceliuojant skolose paskendusius dvarus. Tiesa, įsiskolinusių yra ir šiaip ūkių, bet daugiausia skolinosi, kur tik galėjo, dvarai.

Tokių dvarų likvidavimas, sako „Gazeta Polska“, atitinka visam žemės ūkiui.

Pasakyta teisingai, bet tik iš dalies. Tuo tarpu gyvenimas reikalauja, kad būtų pradėti parceliuoti ne tik tie dvarai, kurie įsiskolino, bet ir tie, kurie verčiasi be paskolų. Mūsų laikais galutinai įsitikinta, ištirta, kad kuo daugiau naudos gauname tik iš to darbo, kurį patys padarome, o ne su visokių samdinių pagelba. Taigi ir žemė duos didelės naudos tik tada, kai ją purena tie, kurie mėgsta žemę. Patsai dvarininkas niekuomet neprikiša savo baltų rankų nei prie arklo, nei prie dalgio, o tačiau kartais yra daugelio tūkstančių ha savininkas. Pats nenorėdamas dirbti žemės ir to darbo nemėgdamas, neišnaudoja, kaip reikia žemės ir tuo būdu prasikalsta ir prieš valstybę ir prieš daugelį tūkstančių žmonių, kurie nori dirbti žemę, myli ją, bet neturi.

Taigi vien šie argumentai aiškiai rodo, kad atėjo vyriausias laikas parceliuoti ne pavienius, bet visus dvarus, paliekant savininkui, pavyzdžiui, 50—100 ha žemės. Bet ir tai su sąlyga, jei jis nesišvaistys po užsienius ar didelius miestus, bet atsisės neujame ūkyje ir dirbs. Visa kita žemė turi tekti pirmoj eilėj bežemiams, kurie kartų kartomis svajojo turėti žemės sklypelį, bet negalėjo įsigyti, nes neturėjo ir neturi už ką. Reikia taip pat priduoti po keletą ha mažažemiams, o ypač tiems, kurie pavyzdingai veda savo ūkius.

Kalbėdami apie dvarų parceliavimą, kuris anksčiau ar vėliau turės būti įvykdytas, turime visų griežtumu pažymėti, kad, giliu mūsų įsitikinimu, dvarų išparceliavimas tik tada atsieks savo tikslą, jei žemės gaus **vietos** bežemiai ir mažažemiai gyventojai. Tai jiems priklauso pagal visas Dievo ir žmonių teises.

Ar sumanytas įsiskolinusių dvarų parceliavimas bus pradžia visuotinės žemės reformos, ar bus pasitenkinta tik nusigyvenusių dvarų išdalinimu — sunku būtų pasakyti, nes tai pareis nuo daugelio aplinkybių. Manome tačiau, kad dvarų parceliavimu (subankrutavusių ar dar šiaip taip besilaikančių) — žemės reformos vykdymu turi susirūpinti ir patys bežemiai ir mažažemiai, kurie tuo klausimu turėtų rašyti reikalavimus į įvairias įstaigas, turėtų tuo susirūpinti, ir savivaldybės, kurioms turi rūpėti kaimo žmonių gyvenimo palengvinimas. O tai didele dalimi galima padaryti, gavus žmonėms daugiau žemės, kurios dar pakankamai turi dvarininkai.

Vis daugiau rašoma apie Dancigą ir Klaipėdą

Ryšium su ministro Beko apsilankymu pas kanclerį Hitlerį ir dėl neaiškios padėties Klaipėdoje daugelis užsienio laikraščių vis dažniau rašo ne tik apie Klaipėdą, bet ir apie Dancigą.

Ir taip anglų dienraštis „Daily Express“ savo straipsnyje apie pasitarimus Berchtesgadene, pažymi, kad eventualus Klaipėdos prijungimas prie Vokietijos nebūtų Anglijai joks krizis. Toliau laikraštis pažymi, kad Anglijos ir Prancūzijos vyriausybės yra tos nuomonės, kad naujas Klaipėdos ir Dancigo pertvarkymas neduotų jokio pagrindo realiai intervencijai.

Dar aiškiau Dancigo klausimu pasisakė vyriausias Dancigo hitlerininkų dienraštis „Der Danziger Vorposten“. Šis hitlerininkų organas, kaip rašo „Głos Narodowy“ 14 nr., aiškiai praneša, kad min. Bekas su Hitleriu priėjo išvados, jog Dancigas turės būti prijungtas prie Vokietijos. Esą tai būsią padaryta palaipsniui. Kiek visos šios iš dalies sensacingos žinios turi pagrindo, tur būt, sužinosime jau šiemet.

Oficialiai „taip“, atvirai „ne“

Pasibaigus Ryme Anglijos ir Italijos ministrų pasitarimams, buvo paskelbtas oficialus tuo klausimu pranešimas.

Pranešime pasakyta, kad pasitarimuose dalyvavo Musolinis, Čemberlenas, Čiano ir Halifaksas. Abieju didžvalstybių politinio gyvenimo vairuotojai esą aptarę svarbiausius tarptautinės politikos klausimus ir abiejų didžvalstybių santykius.

Kaip matyti, oficialus pranešimas nė žodeliu neužsimena apie Ispanijos naminį karą ir Italijos — Prancūzijos santykius. O juk šiais klausimais Musolinis su Čemberlenu tikrai kalbėjosi.

Anglijos ministrų vizito proga, anglų laikraščiai nerodo didelio entuziazmo ir netiki oficialiam pranešimui. Anglų laikraščiai atvirai rašo, kad Ryme nepavyko suderinti nuomonių, o ypač dėl ginklavimosi. Italai aiškiai pasakė, kad, jei Anglija, kaipo pasaulinė imperja, gali statytis, kiek tik nori visokiausių karo laivų, tai nieks neturi teisės uždrausti tą pat daryti Vokietijai ir Italijai. O juo labiau, kad skubiai ginkluojasi Sovietų Rusija.

Taip pat nesusitarta ir dėl Ispanijos naminio karo, nes italai ir šiuo klausimu prisipažino, kad nekantriai laukia sukilėlių laimėjimo.

Iš to anglų spauda daro išvadą, kad Italija visokiais būdais stengis apsupti Prancūziją.

Geriausias argumentas prieš nepasotinamus apetitus

Paskutiniu metu italų spaudoje vis mažiau keliama triukšmo dėl kai kurių Prancūzijos žemių, kurias nori Italija „priglausti“. Pajutę italų apetitus prie savo žemių, prancūzai visai kitaip prabilo, negu pernai Čeko-Slovakijos padalinimo klausimu. Visų pirmą prancūzai per savo atsakingus politikus pareiškė, kad savo žemių nie kam nė sprindžio neduos, nutilo prancūzų tarpusavės rietenos ir premjeras aplankė kaip tik tas Prancūzijos imperijos dalis, prie kurių italai reiškia savo pretensijas.

Būdamas tose vietose, Deladie taip pat pareiškė, kad Korsika, Tunisas ir kitos Pranzūzijos žemės yra neatskiriamos prancūzų imperijos dalys, kurias visi gyventojai iki paskutinio kraujo lašo. Pareiškė Prancūzijai ištikimybę ir tų kraštų gyventojai.

Dabar vėl pranešama, kad vyriausiojo Prancūzijos armijos štabo viršininkas gen. Gamelinas netrukus išvyksiąs į Maroką, ir tuo pačiu metu beveik visas prancūzų karo laivynas pradės didžiuosius savo manievrus.

Europos laikraščiai, visa tai aprašydami, aiškiai pažymi, kad prancūzai ėmėsi tokių argumentų, kurie gerokai ataušino italų įsikarščiavimą.

Pakeitimai Lietuvos diplomatų tarpe

Paskutiniu metu Lietuvos diplomatų tarpe yra padaryta kai kurių pakeitimų.

Ligšiolinis Lietuvos užsienių reikalų viceministras K. Bizauskas paskirtas Lietuvos pasiuntiniu Rygoje, kur netrukus išvyksiąs ir pradėsiąs eiti savo pareigas. Kur bus paskirtas ligšiolinis Lietuvos pasiuntinys Rygoje min. J. Savickis, tuo tarpu dar nežinia. Anksčiau buvo pasirodžiusių žinių, kad min. J. Savickis būsiąs paskirtas Lietuvos pasiuntiniu Maskvoje.

Lietuvos pasiuntinys Ryme min. V. Čarneckis esąs paskirtas Lietuvos užsienių reikalų viceministru ir netrukus sugrįšiąs į Kauną. Ilgametis Lietuvos užsienių reikalų ministras St. Lozoraitis būsiąs paskirtas Lietuvos pasiuntiniu Ryme.

Didžiosios ir Mažosios Lietuvos susiartinimo šventė

Sausio 15 suėjo 16 metų, kai Mažoji Lietuva, t. y. Klaipėdos kraštas yra prisijungęs prie Didžiosios Lietuvos. Toji diena iki šiol kasmet buvo iškilmingai švenčiama. Kaune, Klaipėdoje ir kituose Lietuvos miestuose būdavo rengiami platesni paminėjimai, paradai, koncertai ir kt. Šiemet, atsižvelgiant į pakitėjusias sąlygas, Klaipėdoje didelių iškilmių nebuvo. Surengta vien siauresnio pobūdžio paminėjimai.

Kaune, Vytauto Didžiojo Muziejaus salėje tą dieną buvo surengtas aktas. Jo programoje buvo Klaipėdos atstovo įžanginė kalba, Sidzikausko paskaita ir meninė dalis, kurią atliko deklamatoriai ir muzikos orkestras. Iškilmės buvo transliuojamos per radiją. Taip pat buvo transliuojama ir Klaipėdoje skaityta tai dienai pritaikinta paskaita.

Nuvažiavo be nieko ir grįžo tuščiomis

Kaip ir reikėjo laukti, Anglijos premjeras Čemberlenas su savo draugu Halifaksu Ryme nieko nelaimėjo ir su Musoliniu negalėjo susikalbėti.

Apie tai dabar plačiai rašo visos Europos laikraščiai, kurie ta proga pažymi, kad Čemberlenas negalėjęs pritarti nė vienam Musolinio reikalavimui. Ko Italijos diktatorius reikalavo—oficialiai nepranešama. Spėjama tiktai, kad Musolinis labai norėjo, kad galutinai būtų pripažintos Ispanijos sukilėliams kariaujančios pusės teisės, pareiškė taip pat norą gauti dalį Prancūzijos. Aišku, kad tokiems reikalavimams Čemberlenas negalėjo pritarti.

O kai to nepadarė, tai italai netgi nepasirūpino, kad anglų premjeras su savo kolega nenuobodžiautų Ryme ir lyg tyčia vieną dieną Musolini išvyko į kalnus, o ministras Čiano lošė golfą. Pažymėtina, kad ir anglų ir prancūzų spauda atrodo patenkinta Čemberleno nepasisekimu ir iš to daro išvadą, kad daugiau jokių Miunchenų nebus, o juo labiau prie to neprisileis didžvalstybės. Anglijos ministrai iš Rymo išvažiavo šio mėn. 14 dieną ir pakeliui Paryžiuje nesustojo.

Anglijos ministrai pas šv. Tėvą

Buvo aptarta katalikų padėtis

Anglijos premjeras Čemberlenas ir užsienių reikalų ministras Halifaksas sausio 13 d. apsilankė Vatikane ir gavo audienciją pas šv. Tėvą. Jų vizitas tvėrė apie pusvalandį. Pasikalbėjimo metu buvo paliesti katalikų reikalai Anglijoje ir jos kolonijose ir šventųjų vietų klausimas Palestinoje. Mat, šiuo metu nemaža katalikų yra pačioje Anglijoje, bet jie dar neturi lygių teisių su anglikonų tikėjimo gyventojais. Taip pat nemaža katalikų atsirado ir Anglijos kolonijose ir jų reikalai laukia patenkinimo. Šventųjų vietų likimas Palestinoje, kur dabar šėlsta teroras, nemažai rūpi šv. Tėvui. Po pasikalbėjimo ir pasimatymo su kardinolu Pačeli abudu Anglijos ministrai pareiškė pasitenkinimą dėl apsilankymo išvadų.

Šv. Tėvas abudu ministru apdovanojo aukso medaliais su dviejų anglų kankinių atvaizdais, pereitais metais paskelbtais šventaisiais.

Vengrija jau neišsisuks iš vokiečių

Kaip žinia, Japonija, Vokietija ir Italija prieš porą metų pasirašė vadinamąjį „Prieškomunistinį paktą“, kuris tikrumoje turi visai kitus tikslus, negu jame numatytą kovą su komunizmu.

Į šį paktą vokiečiai mėgina geruoju ir bloguoju privilioti ir kitas valstybes, kurios pasirašydamos paktą jau tuo pačiu patektų į šių trijų didžvalstybių tinklą, iš kurio negreit ištruktų.

Tačiau iki šiol dar nė viena valstybė prie „Prieškomunistinio pakto“ neprisidėjo. Pirmoji turėjo tai padaryti Vengrija, ir jau dabar oficialai pranešama, kad šią savaitę Budapešte Vengrijos užsienių reikalų ministras iškilmingai pasirašys dokumentą, kuriuo Vengrija bus įtraukta į Berlyno—Tokios—Rymo trikampį.

Vokiečiai susirūpino ukrainiais ir gudais

Neseniai lenkų spauda pranešė, kad Vokietijoje pradėta surašinėti ukrainų ir gudų tautybių gyventojai. Surašant kreipiamas dėmesys į ukrainų ir gudų kariškus pasiruošimus.

Maždaug tuo pačiu metu spaudoje pasirodė žinių, kad šio mėn. 1 dieną Berlyne buvo suorganizuotas gudų reikalams tvarkyti komisariatas.

Kartu pranešame, kad kiek anksčiau toks pats komisariatas buvo įsteigtas ir ukrainų reikalams.

Tačiau nepaduodami ukrainų ir gudų gyventojų surašinėjimo Vokietijoje daviniai.

Lietuvos pasiuntinys d-ras J. Šaulys Varšuvoje

Šio mėn. 11 dieną d-ras Jurgis Šaulys, nepaprastasis Lietuvos Respublikos pasiuntinys ir įgaliotas ministras Lenkijai, kaip žinia, įteikė Ponui Valstybės Prezidentui I. Moscickiui skiriamuosius raštus. Ministrą lydėjo diplomatinio protokolo direktorius A. Lubienskis, pasiuntinybės tarėjas Trimakas, pirmasis sekretorius Andrašiūnas, sekretorius Kairiūkštis, karo ataše Valušis ir Valstybės Prezidento adjutantas Krinskis. Per raštų priėmimą buvo užsienių reikalų ministras Bekas, civilinės kanceliarijos direktoriaus pavaduotojas gen. Schally, protokolo direktoriaus pavaduotojas Morstin ir Prezidento civilinių ir karinių namų nariai.

Ministerio Šaulio kalba

Įteikęs skiriamuosius raštus, ministras Šaulys tarp kita ko pasakė:

„Pone Prezidente, turiu garbę įteikti Ponui Prezidentui raštą, kuriuo atšaukiamas mano pirmtakas p. K. Škirpa, ir raštą, kuriuo ponas Lietuvos Respublikos Prezidentas Antanas Smetona skiria mane nepaprastu pasiuntiniu ir įgaliotu ministru prie Lenkijos Respublikos vyriausybės. Tad, esu apdovanotas mano vyriausybės pasitikėjimu, skiriamas tęsti toliau mano pirmtako pradėtąjį darbą, kuriuo siekiama sutvarkyti savitarpio abiejų kraštų santykiai.

Pradėdamas taip garbingą ir malonų man darbą, negalėčiau nutylėti apie mūsų tautų praeitį, kuomet jas rišo bendrieji saitai, ir apie pastangas, kurių nesigailima, kad tik būtų surastas kelias į abiejų valstybių taikų sugyvenimą.

Prisižiūrėdamas ligšioliniam darbui, mūsų santykių sunormavimo srityje, turiu pripažinti su pasitenkinimu, kad *abi šalys daug kartų įrodė savo gerą valią*. Noriu tikėti, kad tos geros valios ateityje nepritruks ir kad visas pastangas padėsiu gerų santykių pagerinimui ir pašalinimui visa, kas galėtų tiems santykiams pakenkti arba juos sudrumsti. Kol čia eisiu Lietuvos pasiuntinio pareigas, dėsiu visas pastangas, kad atnaujintieji santykiai sėkmingai tarptų ir kad jie būtų kaskart nuoširdesni.

Tikiuos, kad mano darbas susilauks malonaus Tamstos, Pone Prezidente, pritarimo ir Lenkijos Respublikos vyriausybės veiklios paramos.

Įteikdamas skiriamuosius raštus, laikau sau malonia pareiga perduoti Ekscelencijai Pono Lietuvos Respublikos Prezidento pasveikinimą ir linkėjimus, prie kurių drįstu pridėti ir savo linkėjimus laimės Ekscelencijai ir pasisekimo visai lenkų tautai".

Pono Valstybės Prezidento kalba

Į šią kalbą Ponas Valstybės Prezidentas tarp kita taip atsakė:

„Pone Ministeri, priimdamas iš Tamstos rankų raštą, kuriuo esi skiriamas prie Lenkijos vyriausybės nepaprastu pasiuntiniu ir įgaliotu ministru, ir raštą, kuriuo atšaukiamas Tamstos užsitarnavęs pirmtakas, trokštu pirmučiausia padėkoti Ponui Lietuvos Respublikos Prezidentui už tai, kad parinko į pasiuntinius taip sumanų politiką, kuris pagarsėjo kaipo diplomatas ir kaipo darbuotojas atstatant ir organizuojant Lietuvos Valstybę. Prisiminus gražią abiejų mūsų tautų praeitį, kada jos ne kartą gyveno vienu gyvenimu, pasidaro suprantama, kodėl Lenkija su meile ir pasitenkinimu pasveikino Lietuvos vyriausybės pastangas sukurti savo valstybę. *Tikslai, kuriuos Tamsta apibūdinai taip ryškiai savo kalboje, visiškai sutampa su tikslais, kurių siekia Lenkijos vyriausybė, gerindama geros kaimynystės santykius ir lenkų lietuvių bendradarbiavimą. Neabejoju, kad* — kaip teisingai Tamsta pasakei — *atnaujintieji santykiai tarps draugiškumo ir pasitikėjimo linkme*. Galėsi Tamsta ne kartą įsitikinti, kokie gilūs, draugiški ir nuoširdūs yra lenkų visuomenės jausmai lietuvių tautai. Taip, kaip Tamsta, Pone Ministeri, tikiu, kad, einant užsibrėžtu keliu nuoširdaus draugiškimo, supratimo ir savitarpio pagarbos nuotaikoje, *sugebėsime pagilinti santykius, kurie jau yra užsimezgę tarp abiejų kaimyninių tautų*.

Dėkodamas už linkėjimus man, Lenkijai ir lenkų tautai, trokštu užtikrinti Tamstą, Pone Ministeri, kad, eidamas pareigas, kurios Tamstai pavestos ir dėl kurių visiško pasisekimo aš nė valandėlei neabejoju, rasi visuomet mano ir Lenkijos vyriausybės kuo palankiausią pagalbą ir paramą".

Savo kalboje dr. Šaulys priminė ir tai, kad Lenkija ir lenkų visuomenės gyvenimas jam esą ne svetimi, bet žinomi, nes jis ne kartą buvo dar prieš Didįjį karą apsilankęs Lenkijoje ir kad dar ir dabar turįs gerų draugų lenkų tarpe. Podraug pažymėjo savo palankų susidomėjimą lenkų kovoms už nepriklausomybę.

Valstybės Prezidentas ta proga pastebėjo, kad tai taip pat palengvinsią ministrui eiti pavestas jam pareigas ir siekti užsibrėžtąjį tikslą.

Po raštų įteikimo ministras dr. Šaulys nuvyko prie Nežinomojo Kareivio kapo ir padėjo vainiką.

Naujoji Lietuvių Mokslo Draugija

I. Netolimąją praeitį prisiminus

Kol Lietuvos valstybė neturėjo santykių su Lenkija, vietinėje spaudoje tekdavo paskaityti nukreiptų prieš mus piktų straipsnių ir išgirsti grasančių, nepalankių kalbų. Tuomet dar gyvavusioms mūsų draugijoms būdavo vis prikaišiojama: esą jos neištikimos Lenkijai, dirbančios valstybės griaunamąjį darbą, turinčios pavojingų ryšių su Lietuva, kuri su Lenkija nepalaikanti jokių santykių.

Kai kurie iš tų priekaištų buvo įrašyti mūsų draugijų mirties sprendimuose, tuose raštuose ir rašteliuose, kuriais buvo draugijoms atimama gyvenimo teisė. Tų mūsų tariamos neištikimybės „agentų" ligi soties prisiskaitęs, žmogus susidarydavai įspūdį, kad mums lietuviams savo krašte galima būtų visai pakenčiamai gyventi ir veikti tuomet, kai tokiu ar kitokiu būdu Lietuva su Lenkija užmegztų diplomatinius santykius.

Todėl visi buvo įsitikinę, kad, įsteigus abiejose valstybėse pasiuntinybes, ką ką, o draugijas tai jau būtinai turėsime. Na, ir turime! Porai mėnesių praėjus, sueis santykių metinės sukaktuvės, o draugijas kaip globojo, taip ir globoja kuratoriai.

II. Pato pranešimas ir steigimo sąlygos

Tik vienos Liet. Mokslo Draugijos vietoje prieš Naujuosius Metus buvo leista steigti kita panaši draugija nauju pavadinimu. Šią žinią pirmiausia pranešė Pato agentūra, o vėliau į Vilniaus vaivadiją buvo pakviesta keletas lietuvių inteligentų, kuriems tam tikrų aukštų valdininkų buvo pareikšta, esą lietuviai galį steigti naują mokslo draugiją, tik dėl tam tikrų sumetimų negalį naujos draugijos steigėjų tarpe įrašyti buvusio Lietuvių Mokslo Draugijos pirmininko kun. d-ro A. Viskanto. Susirinko gausesnis Vilniaus visuomenės būrys, pasvarstė, kuo būsimoji nauja mokslo draugija bus geresnė už senąją, niekuo nekaltą, visiems mums šventą, dėl savo tradicijų labai brangią, ir pagaliau vis dėlto nutarė nepaprastą leidimą priimti, kol dar nevėlu, kol duoda, o neima.

Kilę buvo visokių abejojimų. Be kita ko, įtartinas atrodė nenoras leisti pasirašyti naujosios draugijos steigėju visas piliečio ir mokslo kvalifikacijas turinčiam buv. mokslo Draugijos pirmininkui. Kai kas spėliojo, kad šitoks įstatymais neparemtas reikalavimas bus bloga pradžia ir siūlė daryti tam tikrų žygių reikalavimui atšaukti. Susirinkimo išrinktoji komisija paruošė naujos draugijos įstatus, kuriuos pasirašė penkiolika visai padorių piliečių, nusiuntė savo siuntinį Vaivadijai ir laukė pažadėto teigiamo atsakymo. Tačiau šių metų sausio mėnesio pradžioje vėl buvo pakviesta trejetas naujosios draugijos steigėjų ir jiems tos pačios aukštosios valdininkijos išaiškinta, kad įstatuose esą visa eilė taisytinų mažmožių. Be to, dar buvo pareikšta, kad iš naujosios draugijos steigėjų tarpo turįs išsibraukti kun. K. Čibiras ir kun. K. Pukėnas. Jų vieton reikią įrašyti kitus du steigėjus. Tuomet įstatai būsią patvirtinti. Vadinasi, dabar jau trys Vilniaus lietuviai negali būti naujosios draugijos steigėjais!

III. Keisti reikalavimai

Kažkodėl atsirado mūsų tarpe „išrinktųjų" ir „pasmerktųjų", nors tiek vieni, tiek antri turi visas piliečių teises, kol kas dar nėra nubausti ir iš visuomenės išskirti. Tad kaip gi atrodo tokie reikalavimai ir kaip jie suderinti su naująja lietuvių lenkų santykių raida? Iš vienos pusės visur ir visuomet mums pareiškiama, kad turime teisę dirbti tautinį darbą, iš kitos— aktingesnieji darbininkai baudžiami paprastųjų piliečio teisių atėmimu: jie, pavyzdžiui, negali lygiomis su kitais dalyvauti naująją draugiją steigiant. Kada teismas, bausdamas kurį nors pilietį, atima jam, sakysim, piliečio teises, tai aiškiai nurodo ir laiką, kada tos teisės bus vėl sugrąžintos arba pareiškia, kad visai nebus sugrąžintos. Nelygu nusikaltimas. Kada mažumų veikėjams siaurėja piliečio teisės, tai laukiama politinių atamainų ir atoslūgių, kurie paprastai visiems neprivilegijuotiems teikia šiokių tokių lengvatų. Lietuvių-lenkų santykiai, nors neabejotinai sudaro tarpusavio santykių atoslūgį, vis dėlto šio krašto lietuviui inteligentui anuomet susiaurėjusių teisių nepraplečia. Ir nematyti, kada kai kuriems mūsų inteligentams bus galima daryti tai, ko nedraudžia įstatymai.

Priešingai, dabar tenka patirti, kad vienam kitam iš mūsų vis dar pareiškiama: Žinai, malonusis pone, nors ir nesi nubaustas, nors ir naudojiesi visais piliečio patogumais, bet vieno dalyko vis dėlto leisti negalime. Neleidžia mūsų prestižas, garbė, seni prisiminimai ir kita.

IV. Mūsų garbė, abejojimai ir norai

Hm... prisiminimai — pamanai sau. Juk visi turime prisiminimų ir dar kokių! Taip pat visi turime prestižą. Nepakankamai pagrįsti reikalavimai ir paskirų asmenų išskyrimas įžeidžia ir mūsų tokius pat jausmus. Jei nėra lygybės ir nuoširdumo, tai menka, matyti, ir toji meilė, kurios mums daug kas dabar nesigaili pareikšti. Antra vertus, keistas tas davimas, kada viena ranka duodama, o antra prilaikoma. Tada kyla visai suprantamų abejojimų, ar tai, kas duodama, tikrai, širdingai duodama, ir ėmėjai verste verčiami pagalvoti, kas geriau, savo garbė, prestižas, ar naujosios draugijos steigėjų kvestijonavimo toleravimas. Čia kyla visai rimtų abejojimų ar net įtarimų. Šiandie nepatinka trys steigėjai, rytoj nepatiks ketvirtas, poryt penktas ir t. t

Tokioms aplinkybėms susidarius, galima ilgainiui laukti, kad patys steigėjai ar draugijos savininkai turės vis mažesnį balsą. Ar taip bus, niekas dabar, žinoma, negali pasakyti. Bet pats faktas abejojimų sukelia. Tai tokioje padėtyje yra atsidūręs naujosios mokslo draugijos steigimo reikalas. Vilniaus lietuvių visuomenė turi gerų norų ir nori atgauti Mokslo Draugijos turtus. Iš savo pusės todėl daro viską, kad lietuvių dvasios turtų savininkai būtų tikrieji šeimininkai. Juk kuratoriai visiems jau įgriso, kaip gailus ridikas. Ir, rodos, jau vyriausias būtų laikas ne savo turtą atiduoti tam, kam jis priklauso.

Akivara.

P. SVYRA

3)

BLAIVĖJĄ AKIRAČIAI

Nuėjo. Atsisėdo po šakota egle prie daržinės. Prieš juos tamsoje švelniai vilnijo atolas, o už jo tyliai pliuškeno upė. Aplinkui buvo tylu. Tik užpakalyj girdėjosi muzika ir rėkavimai vakaruškose. Šalimais eglėje ir riešučiuose įkyriai čirškė žiogai. Danguje mirgėjo nedaug žvaigždžių. Žinia, vėlyvo rugpiūčio naktis. Mėnesio dar nebuvo. Netekėjo. Ilgai jo laukti tačiau nereikėjo. Vos jie susėdo po egle, mėnuo išlindo iš už miško ir vogčiomis pro medžių šakas ėmė žiūrėti, ką jie daro.

— Tai matai, Onut... Jau norėjau tave vesti, bet nieko neišėjo. Reikia eiti kariuomenėn, — pusgarsiu kalbėjo jai Antanas. Ji galva rėmėsi jo peties. Žiūrėdama į viršų, klausės savo berno kalbos.

— Antanai, grįši. Aš tavęs juk lauksiu. Lauksiu! — žadėjo ji.

Jis nesakė nieko. Ji nekalbėjo Abu galvojo apie būsimą gyvenimą, kuris prasidės, kai Antanas grįš iš kariuomenės.

— Taip, — pradėjo ilgai galvojęs ir kažką svarstęs Antanas. — Bus gerai, Onut, — Pasilenkęs prie jos, kuždėjo toliau. — Dar geriau bus po kariuomenės. Aš per tuos aštuoniolika mėnesių, Onut, pasimokysiu, labiau pritirsiu ir tada imsimės iš gyvenimo daug daugiau, kaip paprastai...

Onai darėsi smagu. Ji, tarytum, ko bijodama, glaudės prie Antano. Bet ji nieko nebijojo, nes sėdėjo prie Antano, su kuriuo po aštuoniolikos mėnesių kurs naują gyvenimą...

— O, Antanai, kad tie aštuoniolika mėnesių būtų tau naudingi! Ko reikėtų daugiau! Žinai, Antanai, man darosi baisu, kai pagalvoju, kad tau bus sunku vienam ištverti kariuomenėje tarp svetimų. Ten nebus broliai arba draugai. Visi svetimi, nepažįstami. Bus naujas, kitokis gyvenimas, kuris tave mokys. O gyvenimas daug ko išmoko: ir bloga ir gera... Ar tu suprasi tą gyvenimą ir ar išmoksi tai, kas gali būti naudinga ir tau pačiam ir man ir... visiems?...

— Džiaugiuos, Ona, girdėdamas tave taip kalbant. Suprask, man labai sunku palikti namai, viena motina, tu... Bet ką turiu daryt? Ar tau nebus ilgu per tuos aštuoniolika mėnesių?

— Ilgu? Ko?! Tik tu, Antanai, žiūrėk, kad veltui nelaukčiau tavęs...

— Ona! Nejaugi manęs nepažįsti? — Nutvėrė jos rankas. — Tiek metų kai esame artimi ir dar netiki. Rasa krito. Tada jie pakilo eiti sodžiun atgal. Ten dar girdėjosi muzika, nors gaidžiai jau buvo kaikur atsiliepę. Antanas jau nebešoko. Spaudė rankas mergoms, bernams, su kai kuriais jų pasibučiuodamas. Mergos šluostėsi ašaras, bernai taip pat drūtai nusiminė.

Išėjęs iš pirkios, Antanas pasileido per daržus ir pakluones namo. Nustebo, radęs neužšautas duris ir mirgsinčią šviesą. Dar labiau nustebo įėjęs vidun ir pamatęs klūpančią motiną. Juk buvo jau vėlu, o ji dar nemiegojo... Motina, nejudėdama, lyg be žado, klūpėjo.

— Mama! — pratarė drebėdamas sūnus.

Motina sujudėjo. Persižegnojo. Priėjo prie jo ir sustojo. Žiūrėjo į akis.

— Sūneli, — pravirko... Jos lūpos virpėjo, o akys žvelgė pro ašaras į sūnų Antaną, išeinantį kariuomenėn.

Sūnus nuleido galvą. Jo akyse sužvilgo ašaros... Ir jis verkė. Gaila jam pasidarė motinos, kuri viena jį augino ir mokė.

— Mama! jei nesuskubau atsidėkoti už meilę, tai atsidėkosiu grįžęs. Mama, neverk... — bučiuodamas rankas, maldavo sūnus.

— Duok, Dievuliau, tau grįžti sveikam ir tokiam pačiam, kokis iš namų išeini... — vis dar ašarodama ištarė motina.

Sūnus išėjo gulti. Ir motina, užgesinusi šviesą, atsigulė. Vėlai ji tą šventadienį gulė. Visuomet guldavo anksčiau; sūnus, grįžęs iš sodžiaus, belsdavosi prie durų. Ji jam atšaudavo duris ir įpratusi imdavo sūnų barti:

— Valkiojies naktimis. Ir pasilsėt nenori...

Tačiau šiąnakt jau taip nebebuvo. Ji sūnaus laukė. Suklupus prie stalo visą laiką meldėsi: prašė Aukščiausįjį laiminti sūnaus žingsnius kariuomenėje.

Nors vėlai tą šventadienį Šiniekienė gulė, bet nemigo. Miegas visai neėmė.

Seniai tokios naktys buvo Šiniekienei. Tada, kai Antanas dar lopšyje gulėdamas naktimis budino ją nuvargusią iš gilaus miego. Dabar vėl dėl sūnaus nemiega. Jos jau sūnus nebudina klyksmu; neleidžia jai užmigti baisus sūnaus likimas, kuris plėšia nuvargusias jos akių blakstienas ir rodo save. Vėl nemigo naktys. Tik ne anos senos, bet naujos, nusiminimo ir be vilties, kad bus kada nors geriau. Ta naktis pradėjo Šiniekienei naujas naktis—naują, keistą, visai nelauktą gyvenimą. Tas gyvenimas netrumpesnis jai bus kaip aštuoniolika mėnesių, atvirkščiai — ilgesnis.

Ketvirtadienį Antanas atsisveikino su motina, Ona ir dar kartą su gausiai susirinkusiomis mergomis ir bernais.

Važiuodamas ir jis nuliūdo, palikdamas seną motiną, kuri viena rytais kels, dienomis dirbs, vakarais guls; palikdamas Oną, kuri šoks vakaruškose su kitais bernais, jį gal net pamiršusi... Jam pasidarė gaila visų mergų, bernų sodžiaus, net sodo, kurį neužilgo uždengs šukšdėdami rudens giesmę geltoni obolių ir kriaušių lapai, pagailo rudens, žiemos, pavasario ir vasaros vakarų, kurie skambės sodžiuje vakaruškų dainomis ir muzika, ir kurie uždengę rūkais upę, pievas, laukus, raistus — visą apylinkę, — užmigdys žemę.

Todėl ir Antanas, išvažiavęs už sodžiaus, atsigrįžo atgal ir ėmė šluostytis ašaras...

Sūnus išvažiavo.

Motina liko namuose viena. Dirbo negalvodama apie darbo vaisių. Rankos tarytum, medinės graibstė be reikalo iš vienos vietos daiktus ir nešė kiton. Paskui iš tos vietos nešė vėl atgal senojon. Valgė nedaug. O jei sėsdavos prie stalo, tai nabagė kramtė ilgai nerydama, žiūrėdama išmirkusiomis akimis kieman, tarsi, matydama ten bevaikščiojantį sūnų.

Kaimynės visaip kalbėjo ir kiek galėjo ją ramino. Šiniekienė tačiau nesitaisė, bet diena dienon, buvus stipri ir vikri prieš tai moteriškė, ėmė linkti ir silpti. Tokią ją padarė sūnaus likimas. Kad ne Ona, tai jos ir didesnė dalis bulvių būtų žiemojusi dieguose. Bet ta prišokusi padėjo jai nukasti. Ona taip pat jautėsi lyg po ligos. Retai vaikščiojo vakaruškosna, o dar rečiau šoko.

Ėjo dienos, savaitės, mėnesiai, kaip autinio žydo arklys, rudens lietaus plakamas.

(B. d.)

Šis tas iš Klaipėdos

Šio mėn. 15 dieną suėjo lygiai 16 metų, kai Klaipėda, nusikračiusi vokiečių jungo, iškovojo sau laisvę ir prisijungė prie Lietuvos. Per tuos 16 metų Klaipėda ir visas jos kraštas visose gyvenimo srityse padarė nepaprastai didelę pažangą, apie kurią Klaipėdos gyventojai anksčiau ir nesvajojo. Žemiau dedame straipsnio*) apie Klaipėdą įdomesnes vietas, iš kurių aiškiai matyti, kiek daug yra laimėjus — Klaipėda per paskutinius 16 metų ir kokią didelę reikšmę turi Klaipėdos uostas Lietuvai. *Red.*

„Klaipėdos uostas, jį prijungus prie Lietuvos, iš karto tapo importo uostu. 1925 —1928 metais importas labai padidėjo, bet eksportas sumažėjo pusiau. Į eksporto sumažėjimą didžiausios įtakos turėjo miško medžiagos išvežimas, nes dėl Lietuvos—Lenkijos konflikto nėjo medžiai iš viršutinio Nemuno. O miško išvežimas prieškariniais laikais sudarė žymiausią Klaipėdos eksportą. Bet jau 1929—1933 metais uosto apyvarta prašoka prieškarinę normą su 109.000 tonų, o 1934 metais net su 444.000 tonų. 1935 m. importas jau buvo dvigubai didesnis, o eksportas viršijo prieškarinį vidutinį eksportą 89.000 tonų. Eksportas 1935 m. per Klaipėdos uostą žymiai padidėjo todėl, kad labai sumažėjo išvežimas į Vokietiją ir tranzitu per Vokietiją. Šita rinka buvo užsidariusi dėl politinio įtempimo. Taigi didžiausia dalis Lietuvos prekių ėjo per Klaipėdos uostą.

1935 metai parodė, kad 1935 metų uosto apyvartos padidėjimas nebuvo tik laikinio pobūdžio, nes tais metais taip pat žymiai padidėjo uosto apyvarta (165.000 tonų daugiau). Ir 1937 m. uosto apyvarta didėjo.

×

Štai kokių prekių daugiausia dabar įvežama per Klaipėdos uostą (procentais): popiermalkė ir apvali miško medžiaga 38,38%, akmens anglių, koksų, briketų 28,17%, benzino, alyvos, dervos, asfalto 4,34%, trąšų 3,92%, kalkio akmenų 3,74%, druskos 3,17%, sieros masės 2,92%, fosfato žaliavos 1,76%, silkių 1,21%, cukraus 0,18% ir įvairių kitų prekių 5,96%.

Eksportuota į įvairias valstybes šitų priekių: miško ir miško išdirbinių 52,48%, žemės ūkio produktų 43,14%, sieros masės nuodeguolių 2,87%, geležies laužo 91% ir kitų prekių 0,60%.

Prekių vertės atžvilgiu matoma taip pat didelė pažanga. 1933 m., kai buvo pasiektas aukščiausios importo ir eksporto sumos, buvo importuota už 47.160.000 litų, o eksportuota už 70.272.000 litų; viso 117.432.000 litų; 1934 m. jau įvežta per Klaipėdos uostą prekių 130.375.470 litų, o išvežta už 96.965.929 lt.; viso 227.343.399 lt.; 1935 m. įvežta už 152.292.034 litų, išvežta už 155.752.203 litų, viso 308.044.242 lt.

×

Tikrai didelę pažangą Klaipėdos uostas yra padaręs pokariniais laikais. Jis yra jau gerokai sutvarkytas, ir nuolat tobulinams ir pritaikomas naujiems reikalavimams. Prekių apyvarta žymiai pakilo, o paskutiniais laikais net padvigubėjo. Tai įvyko tada, kai apyvarta kiekviename Europos uoste (išskyrus Gdynę) žymiai sumažėjo ir ligi šiol dar nepasiekė prieškarinių normų. Vadinasi, Klaipėdos uostas, žiūrint iš ekonominės pusės, natūraliai priklauso prie Lietuvos ir kad senoji politinė priklausomybė jau daug šimtmečių reiškė jam merdėjimą ir bergždžią kovą su savo kaimyniniais uostais, kurie jį visokiais būdais stengėsi nusmelkti.

Lygiai didelės reikšmės uostas turi pačiam Klaipėdos kraštui, o ypatingai Klaipėdos miestui. Aišku, kad uoste įdėti milijonai didele dalimi teko miestui ir kraštui. Uostas duoda daugeliui tūkstančių darbininkams nuolatinį darbą. Kartu uostas skatina įsisteigti įvairiai pramonei. Darbininkų skaičius mieste siekė 1924 m. apie 6.009, o 1937 m. pakilo ligi 9.900. Klaipėdos miestas dar 1924 metais turėjo 35.000 gyventojų, o 1937 metais jau buvo 50.000 gyventojų, ir dabar yra antras miestas Lietuvoje.

Miestui augant kyla Klaipėdos krašto ir Vakarų Lietuvos žemės ūkis, rasdamas kasmet didesnę rinką savo gaminiams.

Lietuvos valstybei turi labai didelės svarbos Klaipėdos uostas, kaip išėjimas į jūrą. Uostas žymiai padidina valstybės ekonominį savarankiškumą. Uostas ypač turi didelės reikšmės mažesnėms valstybėms. Neturėdama Klaipėdos uosto, Lietuva būtų priversta pasirinkti kelią per kaimyninių valstybių uostus. Tokia priklausomybė valstybei yra labai nenaudinga. Kitos valstybės tokią priklausomybę išnaudotų savo tikslams, padidindamos uosto rinkliavą, geležinkelių tarifus arba pareikalautų ūkiškų kompensacijų (atlyginimų).

Uostas sudaro sąlygas įsikurti savam tautiniam laivynui. Pradeda susikurti savas laivynas, kuris valstybės prekybos balanse vaidins žymų vaidmenį ir didins Lietuvos ūkišką nepriklausomybę.

Lietuvos vyriausybė, įvertindama uosto reikšmę, nesigaili pastangų ir lėšų uostui tvarkyti, padidinti ir tobulinti“.

---

*) Straipsnis paimtas iš Rygos lietuvių laikraščio „Lietuvių Balso“.

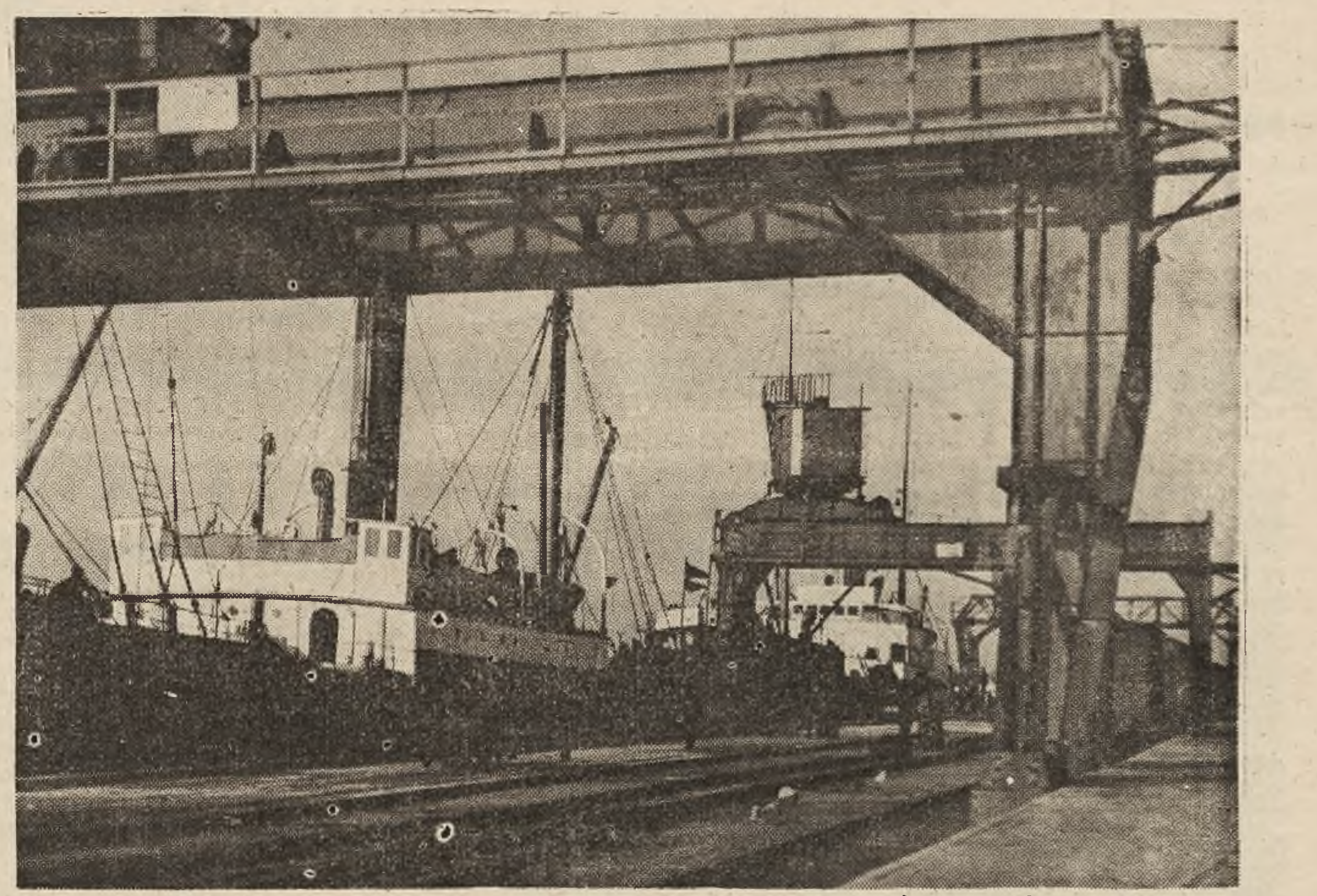

Klaipėdos uoste naujoviškais įrengimais iškraunami ir prikraunami laivai

KORESPONDENCIJOS

Gardino apskr.

Marcinkonys. *Netvirtino deklaracijų*. Šio valsčiaus lietuviai gyventojai, sužinoję iš „Aido“, kad reikia dėl vaikų mokinimo įteikti deklaracijas, visi sukruto tai atlikti kuo greičiausiai. Išpildę deklaracijas, sausio 9 d. visi nuvyko valsčiaus įstaigon patvirtinti parašų. Iš Marcinkonių sodžiaus buvo nuvykę apie 50 tėvų. Taip pat buvo nuvažiavę Margionių, Kapiniškių, Neravų, Musteikos, Dubinyko ir kitų sodžių vaikų tėvai. Nuvykę kreipėsi į Marcinkonių valsčiaus vaitą Jezukevičių, prašydami, kad pagal atitinkamą įstatymą patvirtintų deklaracijose esamus jų parašus. Valsčiaus vaitas Jezukevičius parašus tvirtinti atsisakė. Valsčiaus sekretorius Pšanovskis pareiškė, kad tokias deklaracijas turįs tvirtinti notaras. Žmonės turėjo rankose „Aidą“ ir rodė, kad šiame laikraštyje yra minimas įstatymas, kur sakoma, kad deklaracijose tėvų parašus tvirtina ne vien notarai, bet ir valsčių valdybos. Sekretorius į tai dėmesio nekreipė. Žmonės tokiu vaito ir sekretoriaus elgesiu buvo labai nepatenkinti.

Kai kurie sodžiai nusiuntė Gardino apskrities mokyklų inspektoriui netvirtintas dekleracijas, pažymėdami, kad valsčiaus valdyba jas tvirtinti atsisakė.

Bajoras.

Švenčionių apskr.

Mešonys. Melagėnų valsč. *Susipratęs jaunimas.* Trijuose Karaliuose Mešonių kaimo jaunimas surengė arbatėlę. Įvykusioje pernai arbatėlėje buvo girtų, todėl šio kaimo senesnieji sakė, kad šiemet nieko gero neįvyks. Tačiau pasirodė jų nuomonė klaidinga. Jaunimas jau iš anksto buvo sustatęs planą ir pasižadėjo surengti arbatėlę pavyzdingai ir blaiviai. Taip ir įvyko. Vaikinai ir merginos V. ir D. Girdziušams vadovaujant, atliko visa su pasisekimu. Arbatėlės metu buvo dainuojamos Mešonyse ir apylinkėje dar negirdėtos lietuviškos liaudies dainelės, kurių išmokė atvažiavęs gimnazistas. Visi buvo patenkinti šių metų arbatėle.—Kitais metais pasiryžo surengti dar iškilmingiau.

— Šio kaimo vaikai lanko Bernotuose nelietuvišką pradžios mokyklą. Jie visi yra lietuviai tačiau mokykloje lietuvių kalbos beveik visai nemokoma. Vaikų yra gana daug, todėl tėvai norėtų turėti savo sodžiuje lietuvišką mokyklą.

— Praėjusiais metais gruodžio 16 d. 24 valandą kilo gaisras. Praėjusį mėnesį čia buvo kilęs gaisras. Priežastis nežinoma. Sudėge: E. Girdziušienės visi trobėsiai su javais, gyvuliais ir su visais daiktais.

A. Girdziušo: svirnas su javais. Ir J. Kalmatavičiaus pirkia ir tvartai.

Dabar nukentėję nežino kas ir bedaryti. *Vita.*

Daugėliškis. *Sekvestratoriai ir gripas.* Po Kalėdų ir Naujų Metų švenčių į Daugėliškio valsčių atvyko trys sekvestratoriai, kurie renka nesumokėtus mokesčius. Niekam nedovanoja. Sekvestruoja visokį turtą. O rinkti yra ko. Daugėlio yra nesumokėtų mokesčių dar nuo 1930 metų.

Kur sekvestratoriai apsistoja, ten pilnas kiemas avių, kiaulių, karvių ir visokių padargų, nelyginant turguje. Kai kurie ūkininkai, iš paskutiniųjų sugraibstę pinigų, išperka savo paskutines karves, o kiti taip ir palieka licitacijai. Ūkininkai nerimastauja, ieško paskolų, išsiparduvinėja, kad tik išvengtų „svečių“.

Sausio 5 d. sekvestratorius buvo atsilankęs Smilginiškėje, kur už nesumokėtus mokesčius iš Jaksebogienės paėmė paskutinę karvę ir paršelį. Jaksebogienė, ilgiau paraudojusi, kitą dieną pasikorė.

— Prie blogos pošventinės nuotaikos prisidėjo ir gripo liga, kuri plačiai siaučia Daugėliškio valsčiuje. Blogiausia, kad nėra vietoj gydytojo. Rajoninis gydytojas gyvena Ignalinoj ir turi didelį rajoną — Kaltinėnus, Dūkštą, Daugėliškį — visų jis jokiu būdu negali aptarnauti. Tokioms sąlygoms esant, medicinos pagalba naudotis beveik neįmanoma.

Daugėliškiui būtinai reikalingas atskiras gydytojas, kuris gal būtų žymiai sukalbamesnis ir prieinamesnis. *Nukentėjęs.*

Daugėliškis. *Pramogos.* Daugėliškio apylinkės lietuviškas jaunimas ir inteligentai pasitiko Naujus Metus prie bendro stalo. Buvo pasakyta kalbų ir palinkėta giedresnių dienų ateinančiais metais. Visus pralinksmino „dzinguliukai“, persijoję per savo rėtį ne vieną iš atsilankiusių. 24 valandą sugiedota tautos himnas. Po bendros vakarienės padaryta nuotrauka, linksmai pašokta ir pažaista.

Per Tris Karalius buvo užsimota surengti vaidinimą—„Kruvini Briliantai“. Buvo paduotas prašymas Bažnytinio Komiteto vardu, bet negautas Švenčionių Storastijos leidimas.

Trijų Karalių šventėje vietos Eucharistijos Karžygiams buvo suruošta eglutė. Karžygiai gražiai pagiedojo kalėdinių giesmių, padeklamavo eilių, pažaidė ir padainavo. Kalėdų senelis už tai jiems nepašykštėjo dovanų. Abi pramogos buvo vietos klebono globojamos.

Svečias.

Šikšniškė, Lentupio val. *Švietimo reikalai.* Šio kaimo gyventojai beveik visi lietuviai. Vaikai lanko valdinę pradžios mokyklą Dzvilonyse, kurioje lietuvių kalbos visai nemoko. Todėl šiemet kai kurie labiau susipratę tėvai, nusisamdę mokytoją, pradėjo mokyti savo vaikus namie lietuviškai. Tas, žinoma, labai nepatiko Dzvilonių mokytojai. Jinai pradėjo įvairiausiais būdais vaikus atkalbinėti.

Tėvai buvo nusiuntę pas mokytoją kelis atstovus. Šie mokytojai pareiškė, kad jie yra lietuviai ir todėl savo vaikus mokys lietuvių kalbos, ko jiems niekas negali uždrausti. Be to, sako, jeigu mokytoja turi kokių svarbesnių reikalų, tai tegul kalbasi ne su vaikais, bet su tėvais.

Po šito pasikalbėjimo mokytoja pripažino, kad taip bus geriausia. Tačiau, kai į Dzvilonių mokyklą valsčius atsiuntė neturtingiems vaikams 5 poras batų, tai, nors tėvai buvo pripažinę duoti 1 porą batų Elenai Vilkečiūtei iš Šikšniškės, bet mokytoja nedavė, nes ji mokosi dar ir namie. Tokiu mokytojos elgesiu tėvai yra nepatenkinti. *Kas-pa.*

Viln.-Trakų apskr.

Miciūnai, Gervėčių valsč. *Sustiprėjęs sodžius.* Miciūnų kaimas Gervėčių valsčiuje yra žinomas kaip viens iš tvirtesnių ekonomiškai. Čia anksčiau už kitus žmonės išsiskirstė į vienkiemius; čia nedaug rasi ūkininkų, kuris neturėtų spiruoklinių akėčių (drapoko), akselinės (siečkornios). Čia karvė duodanti 6—8 litrus vieno laikoma netinkama, o laikomos tik tokios, kurios duoda po 12, 15 ir net dar daugiau litrų pieno. Karvių pieningumui pakelti daug padėjo Gervėčių pieninė, kuri ūkininkams kas mėnesį išmoka nemažas pinigų sumas.

Sustiprėję ūkiškai, miciūniečiai stengiasi ir savo vaikus leisti į mokslus. Pav., dabartiniu metu iš Miciūnų kaimo mokosi 16 asmenų; jų tarpe yra: 3 studentai, 4 gimnazistai ir 9 amatininkai (7 mokosi Vilniuje, 2 provincijoje). *Algim.*

Prof. d-ras P. Jakubėnas

Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios generalinis superintendentas

Šio mėn. 17 dieną sueina 40 metų, kai prof. d-ras P. Jakubėnas, baigęs Dorpato universitetą, tapo reformatų kunigu. Per visą tą ilgą laikotarpį jis nenuilstamai darbavosi ne vien reformatų bažnyčios naudai, bet ir mūsų tautos atgimimo reikalui.

D-ras Jakubėnas gimė 1872 m. balandžio mėn. 23 dieną Vaitkūnų kaime, Biržų apskrityje. Studiavo Dorpate ir Erlangene. 1899 m. parašė disertaciją: „Husitismas Lenkijoj bei Lietuvoj“. 1900 m. pradėjo kunigauti didžiausioje Lietuvos reformatų parapijoje Biržuose. 1901—1915 buvo Vilniaus reformatų sinodo sekretoriumi nuo 1908 m. Lietuvos reformatų bažnyčios superintendentu ir nuo 1930 m. jos generaliniu superintendentu.

1908 m. d-ro Jakubėno pastangomis buvo įsteigta Biržuose progimnazija. Pats, kaipo lietuvis, ne galėjo stovėti tos mokyklos priešakyje, tačiau buvo jos siela. Jam pavyko išsirūpinti, kad buvo leista dėstyti joje lietuvių kalba, kaip neprivalomas dalykas, be atlyginimo už darbą. Jakubėnas per visą mokyklos gyvenimo laiką pats dėstė lietuvių kalbą ir taip sumaniai ir patraukliai, kad ne vien lietuviai, bet ir kitų tautybių mokiniai noriai lankė tas pamokas. Iš tos mokyklos išėjo daug susipratusių lietuvių.

Spaudos draudimo metu, nepaisydamas jokio pavojaus, platino lietuviškus raštus, steigdamas kuopeles ir knygynėlius. Lietuvių spaudai atgavus laisvę, prof. Jakubėnas ėmėsi dar smarkiau platinti spausdintą žodį. Jau 1906 m. jis išleido ūkininkams taip reikalingą knygą Biržų kalendorių, „Kaimynu“ pavadintą. Gyvai domėjosi ir dalyvavo visuose svarbiausiuose tautos darbuose: jis buvo vienas pirmojo 1905 m. Vilniaus seimo šaukėjas ir rėmėjas ir 1917 m. Lietuvių Seimo Petrapily delegatas.

D-ras Jakubėnas 1915 m. karo vadovybės buvo ištremtas į Rusiją. Apsigyveno Petrapilyje. Darbavosi lietuvių suorganizuotuose kursuose ir centro komiteto švietimo sekcijoje, kaip jos narys ir lietuviškos spaustuvės vedėjas. 1916 m. buvo pakviestas profesoriauti į Dorpato universitetą, tačiau, nenorėdamas skirtis su lietuvių kultūros darbu Rusijoje, to pakvietimo nepriėmė. 1918 m. grįžo iš Rusijos Lietuvon ir ėmėsi organizuoti karo metu nukentėjusią Lietuvos reformatų bažnyčią. Kunigų trūkstant, jis vienas 1919 — 1922 m. turėjo aptarnauti net keturias dideles reformatų parapijas.

1925 m. prie Lietuvos Universiteto buvo įsteigtas evangelikų teologijos fakultetas. D-ras Jakubėnas buvo pakviestas religijos ir bažnyčios istorijos profesoriumi ir 1925 — 1937 m. buvo to fakulteto dekanu.

Prof. Jakubėnas yra parašęs nemaža moksliškų darbų. Čia reikia paminėti jo istoriškąjį darbą apie Jonušą Radvilą ir „Bažnyčios istoriją“ (trys tomai); be to, redagavo giesmyną, katekizmą reformatų vaikams, ir dabar dar redaguoja populiarų dvisavaitinį laikraštį „Sėjėją“. Prahos universiteto Huso evangelikų teologijos fakultetas 1927 m. suteikė d-rui Jakubėnui už jo nuopelnus teologijos mokslui teologijos daktaro laipsnį honoris causa.

Šiuo laiku general. superint. prof. d-ras P. Jakubėnas dirba Kauno reformatų parapijoje, ją organizuoja ir daug prisideda prie reformatų bažnyčios statymo Kaune.

Daug nusipelnusį jubiliatą nuoširdžiai sveikiname ir linkime jam dar ilgai ir sėkmingai darbuotis mūsų tautos ir savo bažnyčios naudai. *ev.*

KRONIKA

Pirmininko K. Stašio byla Apeliacijos Teisme

Kaip atmename, 1937 m. lapkričio mėnesį Vilniaus Apygardos Teisme buvo nagrinėta plačiai išgarsinta buv. Tautinio Vilniaus Lietuvių Komiteto pirmininko Konstantino Stašio byla, kurioje jis buvo kaltinamas už tariamą priešvalstybinį veikimą ir už tarpininkavimą persiunčiant iš Lietuvos valstybės kai kuriems šio krašto gyventojams pinigus. Ta byla užbaigta pirm. K. Stašio nubaudimu už devizinius nusikaltimus vienerių metų kalėjimu ir 10.000 auks. piniginės baudos. Po to už atskirai sumokėtą 10.000 auks. kauciją jis buvo išleistas iš kalėjimo, kuriame iki teismo buvo laikytas 4 mėnesius.

Dėl Apygardos Teismo sprendimo apeliavo nuteistasis ir prokuroras. Dabar tenka sužinoti, kad Vilniaus Apeliacijos Teismas pirm. K. Stašio bylą nagrinės šių metų kovo 3 d. Teismas svarstys tik pirm. K. Stašio apeliaciją, nes yra pranešta, kad prokuroras savo apeliaciją esąs atsiėmęs.

Pasitraukia trijų draugijų kuratorius

Mūsų visuomenė jau žino, kad plačiai pagarsėjęs adv. Vilianovskis iki šiol buvo kuratorius trijų uždarytų lietuvių draugijų: Vilniaus Lietuvių Mokslo Draugijos, Vilniaus „Ryto“ D-jos ir Švenčionių „Ryto“ D-jos.

Dabar tenka patirti, kad adv. Vilianoskis iš kuratoriaus pareigų jau pasitraukia. Kas bus paskirtas nauju uždarytų lietuviškų daugijų kuratoriumi, netrukus paaiškės.

Sveikinimo telegramą mes gavome

Amerikos lietuvių dienraštis „Vienybė“ gruodžio 24 dieną įsidėjo tokią žinią:

„Nepriėmė lietuvių kalba sveikinimo vilniečiams sportininkams. Amerikos Lietuvių Sporto Komitetas Chicagoje gruodžio 21 d. pasiuntė Vilniaus lietuviams sportininkams šitokią telegramą Vilniaus „Aido“ redakcijos vardu: „Linksmų Kalėdų švenčių, laimės ir pasisekimo Naujiems Metams linkime mūsų užjūriniams draugams“. Tą pačią dieną po pietų Telegrafo agentūra specialiu kabeliu pranešė šitokio turinio pranešimą: „Jūsų sveikinimas adresuotas „Aido“ redakcijai Dąbrowskiego 5—1, Wilno (Poland) lietuvių kalba neįleidžiamas į Lenkiją. Galima tik lenkų ar anglų kalbomis. Praneškit, kuria kalba, greitai“.

Iš tikrųjų „Aido“ redakcija tuos sveikinimus gavo anglų kalba.

Pobūvis Lietuvių Studentų Sąjungoje

Šio mėn. 14 dieną Lietuvių Studentų Sąjunga ir Romuvos Klūbas surengė savo nariams ir kviestiems svečiams pobūvį, kuriame dalyvavo ir sugrįžęs iš Kauno Vilniaus Lietuvių „Varpo“ choras.

Gausiai susirinkus svečiams, kurių tarpe buvo ir viešį Vilniuje Lietuvos prekybininkų atstovai: dir. Kripas ir dir. Vasiliauskas, trumpai prabilo Romuvos Klūbo pirmininkas J. Maceika ir Lietuvių Studentų Sąjungos valdybos narys stud. Maldžiūnas. Abu kalbėtojai nuoširdžiai sveikino „Varpo“ chorą, kuris, komp. J. Siniaus vedamas, taip gražiai pasirodė Lietuvoje.

Po to kalbėjo dar visa eilė visuomenės atstovų, iškeldami „Varpo“ choro nuopelnus populiarinant lietuviškas dainas. Ta proga susirinkusieji pobūvio dalyviai sukėlė karštų ovacijų ilgamečiui Vilniaus lietuvių chorų dirigentui p. A. Krutuliui, kuris per keliolįką metų atsidėjęs organizavo chorus, kurie labai daug padarė, populiarindami lietuvių dainas.

Kalbėtojai ne tik sveikino „Varpo“ chorą, bet podraug iškėlė svarbių minčių apie gimtosios kalbos ir liaudies dainų branginimą ir puoselėjimą.

Už visus sveikinimus padėkojo choro dirigentas J. Sinius.

Po to choras padainavo kelias dainas.

Buvo lietuvių blaivininkų susirinkimas

Sausio 15 dieną šv. Mikalojaus salėje įvyko Vilniaus Lietuvių Katalikų Blaivybės Draugijos narių eilinis susirinkimas. Jame buvo skaitomos dvi paskaitos: V. Martinkėno tema „Girtuoklių tipai mūsų literatūroje“ ir kun. K. Čibiro— „Blaivininko reikalingi būdo privalumai“. Pirmoje paskaitoje buvo parinkta iš mūsų literatūros visa eilė ryškesnių pavyzdžių, kaip žmonės girtuokliauna ir kokių iš to susilaukia liūdnų, tragingų vaisių. Prelegentas ragino arčiau susipažinti su lietuvių literatūra, o ypač su ta, kuri gyvenimo pavyzdžiais pamoko, kad reikėtų vengti žalingo ir daugeliu atžvilgių kenksmingo girtuokliavimo. Antroje paskaitoje iškelta mintis, kokiais būdo privalumais turėtų pasižymėti blaivininkai, kad jie būtų geri blaivybės idėjos skleidėjai. Kun. K. Čibiras šią mintį užakcentavo su visu rimtumu, pažymėdamas, kad žmonės turėtų negerti alkoholinių geralų ne vien todėl, kad jų gėrimas tuština kišenes, žemina tų asmenų garbę ir silpnina jų sveikatą, bet ir todėl, kad įsigalėjęs girtavimas labai kenkia ir bendriems mūsų visuomenės ir tautos reikalams.

Buv. skaityklos vedėjos byla Lydoje

Šio mėn. 18 dieną Vilniaus Apygardos Teismas Lydoje svarstys buvusios Stanišių kaime (Verenavo vals.) lietuviškos skaityklos vedėjos Agotos Mackevičiūtės-Utkevičienės bylą, kuri jau du kartus buvo atidėta.

Iš gudų gyvenimo

Gudų jaunimo laikraštis „Šlach Moladzi“ praneša, kad, išsiuntus iš Vilniaus kun. A. Stankevičių, dabar nėra kam laikyti gudams pamaldų, kurios būna kas šventadienis šv. Mikalojaus bažnyčioje. To laikraščio pranešimu, kol kas gudams mišias atlaiko kun. V. Taškūnas.

Mažai kas domisi miesto biudžetu

Vilniaus miesto taryba paruošė 1939—40 metams biudžetą, kuriuo pajamos ir išlaidos kartu sudaro apie 7 milijonus auksinų.

Biudžeto projektas buvo viešai iškabintas miesto tarybos posėdžių salėje, bet tuo klausimu mažai kas miesto gyventojų domėjosi.

300.000 auksinų statybai

Lenkų spaudos pranešimu, šiais metais Krašto Ūkio bankas jau paskirstė statybos reikalams kreditus.

Vilniaus miestas statybai ir namų pataisymui iš to banko gaus 300 tūkstančių auksinų.

Šia proga tenka pažymėti, kad pernai pastatytieji ligonių kasos namai Vilniuje atsėjo apie pusantro milijono auksinų.

Lenkų žurnalistų metinis susirinkimas

Vilniaus lenkų žurnalistai yra sisiorganizavę į atskirą sindikatą, kurio vadovybė rūpinasi sindikato narių profesiniais ir medžiaginiais reikalais. Sausio 15 d. Vilniuje įvyko to žurnalistų sindikato narių metinis susirinkimas. Padaryta veikimo apyskaita ir išrinkta naujoji valdyba. Pirmininku tapo vėl Val. Charkevičius.

Būdinga, kad šis lenkų metinis žurnalistų sindikato susirinkimas nutarė priimti tokį pasiūlymą: visi sindikato nariai turi atlikti priešdujinius ir priešlėktuvinius kursus. Tai privaloma ir kandidatams. Neatlikę tų kursų negalės būti žurnalistų sindikato nariais.

Naujas veikalas miesto teatre

Šio mėn 14 dieną miesto teatre (Pohulankos gatvė) pradėta vaidinti originali to teatro artistės Valentinos Aleksandrovič parašyta drama „Jos sūnus“ (Jej syn).

Dramoje nagrinėjamas klausimas, kas turi lemiamos reikšmės žmogaus būdui: paveldėjimas ar auklėjimas.

Miesto valdyba neduos žydų mokykloms pašalpų

Miesto valdyba (magistratas) galutinai atsisakė šelpti privatines Vilniaus žydų pradžios mokyklas, kurių mieste yra 11.

Neigiamą tuo klausimu nusistatymą miesto valdyba aiškina tuo, kad pašalpų neduoda ir visoms kitoms privatinėms pradžios mokykloms: lenkiškoms, lietuviškoms ir rusiškoms.

Ištremtų iš Vokietijos žydų į Vilnių neįleis

Jau nuo seniau vietos spaudoje buvo rašoma, kad iš daugelio ištremtųjų Vokietijos žydų dalis— 300 žmonių apsigyvens Vilniuje.

Dabar galutinai paaiškėjo, kad Vilniuje žydai nebus įleisti visų pirma todėl, kad Vilnius yra priskirtas prie pasienio juostos ir čia be tam tikro valdžios leidimo negalima apsigyventi.

KARAS KINIJOJE

Paskutiniu metu kiek gyvesnės kautynės prasidėjo į rytus nuo Kantono ir į pietus nuo Hankau. Kiniečiai praneša, kad jiems šiose kautynėse pasisekė išblaškyti gana stiprūs japonų kariuomenės būriai.

Visoje Kinijoje be paliovos veikia kinų partizanai. Jie randa pritarimo ir paramos pas ramius Kinijos gyventojus.

Kalbos apie taiką jau nutilo. Daug kinų generolų pranešė Čang-kaišekui apie savo pasiryžimą jo neapleisti ir kariauti ligi pergalės.

KARAS ISPANIJOJE

Dideli mūšiai Katalonijoje eina jau ketvirta savaitė. Jie nepaprastai kruvini ir praryja nemaža aukų iš abiejų kariaujančių pusių. Frontą prie Segre ir Ebro upių Katalonijoje vyriausybininkai gerai sustiprino; tam jie turėjo pakankamai laiko. Kada gen. Franko pradėjo puolimą, jo kariuomenė sutiko atkaklų pasipriešinimą. Kai kurias pozicijas nacionalistams prisėjo imti kelis kartus.

Vyriausybininkų pasipriešinimas, pagaliau, buvo palaužtas dvejose vietose: šiaurėje ir pietuose. Pietuose nacionalistai sausio 13 d. užėmė Tortosą ir sausio 15 d. Taragoną ir Reisą, tris didesnius miestus Katalonijos pietuose. Po šių miestų užėmimo Barcelonoje kilo panika. Vyriausybė rengiasi bėgti atgal į Valenciją laivais ir orlaiviais ir ten organizuoti pasipriešinimą. Barcelonoje ketina pasilikti tik premjeras Negrinas ir užsienių reikalų ministras Vajo. Jau dabar sumobilizuoti visi vyrai, kurie tinka kariauti, ir visi ištekliai.

Šiaurėje nacionalistai eina rytų kryptimi ir, matyt, stengiasi atskirsti Kataloniją nuo Prancūzijos, iš kur plaukia visokiariopa parama vyriausybininkams.

Mūšiai eina visame fronte su ryškia persvara nacionalistų naudai.

Milžiniški Amerikos ginklavimosi projektai

Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas Ruzveltas sausio 12 dieną kongresui įteikė specialų raštą ginklavimosi klausimais.

Tame rašte, tarp kitko, pabrėžiama, kad dėl pasaulinės padėties įpulti į histeriją būtų didelė klaida. Lygiai taip pat būtų klaida manyti, kad Jungtinės Valstybės nedelsdamos turėtų paskirti milijardus kreditų kariuomenei ir karo laivynui. Tačiau dar didesnė klaida būtų primygtinai tvirtinti, kad Jungtinėms Valstybėms nereikia sustiprinti ginklavimosi. Per paskutiniuosius šešerius metus karinė technika žymiai pažengė į priekį. Net jeigu nei jis pats, nei kongresas nemanytų, kad Jungtinėms Valstybėms kada nors tektų kariauti, vis dėlto, pasilieka tiesa, kad 1917 metais Jungtinėms Valstybėms prireikė net pusantrų metų laiko pasirengti aktyviai dalyvauti kovose.

Šiuo metu kaip tik reikia pasirengti spirtis nuo staigių puolimų, nes tik tuo būdu galima apsaugoti svarbiuosius strateginius punktus.

Nūdieniniai puolamieji ginklai toli siekia, taigi, reikia atitinkamo pasirengimo jiems atsispirti. Ruzveltas raikalauja 525 milijonų dolerių, iš kurių 210 milijonų dolerių turėtų būti sunaudota iki 1940 metų birželio mėnesio. Karo laivynui reikia 65 milijonų dolerių, o aviacijai — 10 milijonų dolerių. Jungtinių Valstybių oro laivyno organizacija turinti būti pertvarkyta.

300 milijonų dolerių turi būti panaudota naujo tipo lėktuvams pastatydinti. Už minėtą sumą turėtų būti nupirkta 3.000 lėktuvų. Nors prezidentas tikisi, kad, padarant tokį stambų užsakymą, tam reikalui teksią išleisti mažiau. Esą galima, kad pavyksią įsigyti dar apie 3.000 papildomų lėktuvų, kurie bus paskirti specialiai ginti Aliaskai, Havajų saloms ir Panamos kanalo sričiai. Savo rašte Ruzveltas reikalauja, kad kongresas nedelsdamas paskirtų 50 milijonų dolerių, kurie galėtų būti panaudoti užsakymams dabar nedirbančiuose Jungtinių Valstybių fabrikuose.

Iš 65 milijonų dolerių kreditų karo laivynui 40 milijonų dolerių būsią panaudota karo laivyno bazėms abiejuose vandenynuose sustiprinti. 21 milijonas dolerių turėtų būti paskirtas hidroplanams įsigyti. Dešimt milijonų dolerių kasmet turėtų būti išleista parengti 20.000 lakūnų.

Įvairu-įdomu

Šių laikų atsiskyrėliai

Dabar, kada visame pasaulyje sklinda gandai apie būsimą žiaurų karą, kuris gali sunaikinti milijonus ramių gyventojų, daugelis žmonių iš anksto rūpinasi, kur nuo būsimo pavojaus pasislėpti. Pavyzdžiui, Amerikos turtuoliai važinėja laivais po vandenynus, ieško vienišių salų, kurios stovi toli nuo laivų plaukiojimo kelių, ir tokias salas mielai perka. Čia jie statosi namus, įsirengia slėptuves, maisto sandėlius ir mano, kad, kilus pavojui, galės tose salose pasislėpti nuo įvairių baisumų. Ypač daug tokių salelių jie nupirko Ramiajame vandenyne ir Pietų Amerikos pakraščiuose.

Bet atsiskyrėlių, pabėgusių iš kultūringo pasaulio, jau ir dabar yra. Ypač daug jų gyvena Graikijai priklausančiose mažose salelėse. Mat, į rytus nuo Graikijos jūroje yra šimtai mažų, negyvenamų salelių, kurių niekas nelanko, kuriose galima pasislėpti nuo viso pasaulio policijos. Prie Dalmacijos vienoje salelėje gyvena vokietis Hartmanas, kuris čia atsidangino prieš 20 metų. Jis čia pasistatė trobelę, pasidarė daržą daržovėms auginti, gaudo žuvis. Du kartu per metus nuplaukia jis į krantą ir čia savo žuvį bei daržoves iškeičia į drabužius, avalinę, taboką, degtukus. Itaso saloje gyvena prancūzas Durivieras, kuris Didž. karo metu dezertiravo iš prancūzų kariuomenės. Po karo jis bijojo grįžti į tėvynę dėl bausmės, o vėliau apsiprato ir žada gyventi vienišas ligi mirties. Už keleto kilometrų Latakės saloje gyvena toks pat atsiskyrėlis prancūzas dailininkas Corainas.

Vokietis Vagneris gyvena mažoje, uolotoje Cerbero saloje. Danas Karlas Eriksonas gyvena netoli jo kitoje salelėje. Dabar vienoje saloje gyvena pora austrų — vyras ir žmona. Jie buvo gana turtingi, todėl saloje įsirengę mažytę elektros stotelę, pasistatę padorius namus, turi radiją ir didelę biblioteką (knygyną). Maisto jiems atveža graikų žvejai. Ši pora sakosi pabėgusi į salą tuojau po karo, nes negalėję pakęsti žmonių žiaurumo ir neteisybės. Adrijos jūroje, Lagoro saloje jau 16 metų gyvena anglas Cannadis su žmona. Jie nieko neprileidžia ir visą salelę aptvėrė spygliuota viela. Įvairiose jūrose atskirose salose gyvena daug panašių atsiskyrėlių. Daugiausia tai buvę jūrininkai, kurie, laivui nuskendus, pateko į tas salas, čia apsiprato ir nepanorėjo grįžti į žmonių bendruomenę.

Žmonės, kurie turi po 2 širdis

Čikagos priemiestyje, Amerikos Jungtinėse Valstybėse, neseniai buvo išaiškinta keista religinė sekta — širdies garbintojai.

Širdies garbintojai tiki, kad kiekvieno gyvio širdis yra dieviškas padarinys, kad joje slepiasi siela. Ta siela apleidžianti savo būstinę ne tuomet, kai organizmas miršta ir širdis liaujasi plakti, bet tik tuomet, kai širdis sunyksta. Pagerbdami sielos būstinę, širdies garbintojai nuolat prie savęs nešioja kurio nors gyvio širdį. Ji nešiojama specialioje dėžutėje prie krūtinės. Religinių iškilmių metu altoriuje išstatoma širdis, kuriai nusilenkia.

Suomijoje daug vilkų

Suomijos šiaurėje, Laplandijoje, pastaruoju laiku dėl didelių šalčių pasirodė nepaprastai didelės vilkų gaujos, kurios pridaro gyventojams labai daug žalos. Tai yra stačiai didelė žmonių nelaimė. Vilkai rodosi dideliais būriais po 20—40, kurie išpiauna, kas tik pakliūva. Išpiauna galvijus ir šunis. Vienam ūkininkui vilkai išpiovė daugiau nei septyniasdešimts elnių. Pasitaiko nemaža nelaimių ir su žmonėmis. Iš šiaurės vilkai slenka į Suomijos pietus.

Dar yra žmogėdrų

Už keliasdešimt kilometrų nuo Hermansburgo, Australijoj, gyvena pusiau laukinė tautelė arantai. Misijonieriai, bekrikštydami arantus, pramokė juos ir žemę dirbti; tačiau pas arantus dar tebėra užsilikę keisti ir žiaurūs papročiai. Jie mano, kad, užmušus svetimos giminės žmogų ir išgėrus jo kraują „dievaičių garbei“, suteiks jų tautelei stiprybės ir sveikatos. Ir dar visai neseniai jie pasigavo vieną kitatautę moteriškę, nusitempė ją į savo urvą, nužudė ir išgėrė jos kraują.

112 milijonų jūros kiaulaičių paaukota žmonijos labui

Amerikonų profesorius Forkepas surinko duomenis, kurie rodo, kad, pradedant 1918 metais, ligi šiol žmonijos labui paaukojo apie 112 milijonų jūros kiaulaičių. Jos paskerstos per įvairiausius tyrimus ir medicinos bandymus.

„AIDO“ REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA:
Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Telefonas 29-59.
Administracija priima nuo 9 iki 13 ir nuo 16 iki 18

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai.
Atskiro numerio kaina 10 skatikų.
Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Wydawca-Leidėjas **Liudvikas Cicėnas**. Drukarnia-Spaustuvė „RUCH“ Wilno, Tatarska 6. Telef. 21-83. Redaktor-Redaktorius **Vincas Budrevičius**.